

YTTRANDE

2015-09-28

SOU 2015:43 – Vägar till ett effektivare miljöarbete

Mistra har valt att enbart yttra sig om utredningens förslag om en ny verksamhet och ett nytt råd för utvärdering av miljöforskning.

Utvärdering av miljöforskning (11.6.2)

Utredningen föreslår att "Formas får en ny uppgift som innebär att vetenskapligt utvärdera tillämpad och ny forskning inom miljöområdet för att öka tillgängligheten till miljöforskningens resultat." (s 382)

Vidare föreslås att inom Formas inrättas ett särskilt beslutsorgan som benämns Rådet för utvärdering av miljöforskning. Rådet ska ha till uppgift att fatta beslut om vilka projekt som ska startas samt att fastställa sammanfattningar och slutsatser i myndighetens utvärderingar. Rådet ska bestå av myndighetens chef och ha högst tio ledamöter. Ordföranden och övriga ledamöter i Rådet utses av regeringen.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017 och den nya uppgiften för Formas finansieras genom omfördelning av medel (15,5 Mkr) från myndighetens forskningsanslag till förvaltningsanslaget.

Mistras synpunkter

Den verksamhet som föreslås inrättas vid Formas har mycket stora likheter med Mistra EviEM, Mistras råd för evidensbaserad miljövard. Rådet startades 2012 av Mistra för att genom systematiska och oberoende utvärderingar av olika miljöfrågor förbättra beslutsunderlaget för det svenska miljöarbetet. Mistra finansierar rådet med sammanlagt 66 Mkr under perioden 2012-2017.

Mistra anser att det är positivt att evidensbaserad utvärderingsverksamhet föreslås inrättas permanent. Mistras modell är att ta initiativ till och finansiera olika forskningsprogram eller liknande verksamheter av strategisk betydelse för en hållbar utveckling. Mistras åtaganden är dock tidsbegränsade, varefter en annan finansiär förväntas ta över. Om Formas får ett uppdrag enligt förslaget kan initiativet med evidensbaserade utvärderingar på miljöområdet få en långsiktig etablering i Sverige.

Mistra vill dock lyfta fram några kritiska framgångsfaktorer och samtidigt peka på några risk- och osäkerhetsfaktorer med förslaget.

Syftet med evidensbaserade utvärderingar

Utredningens förslag 11.6.4 lyder: ”Vi föreslår att Formas får en ny uppgift som innebär att vetenskapligt utvärdera tillämpad och ny forskning inom miljöområdet *för att öka tillgängligheten* till miljöforskningens resultat.” (s 386, vår kursivering)

Utredningen betonar således forskningsresultatets tillgänglighet snarare än resultatets tillförlitlighet och ändamålsenliga tillämpning, något som Mistra ser som avgjort mer överordnade principer för evidensbaserade utvärderingar.

Oberoende och integritet

En av grundstenarna i det systematiska och evidensbaserade utvärderingsarbetet är kravet på oberoende. Det var också det främsta skälet till att Mistra EviEM placerades hos Kungl. Vetenskapsakademien vid inrättandet och att SEI har valts som värd för den återstående tiden av Mistras finansieringsåtagande.

Mistra vill understryka att det är av stor principiell betydelse att den föreslagna verksamheten kan ske under stor integritet och självständighet.

Utvärderingsverksamhetens oberoende i förhållande till förvaltningsmyndigheter med strategiskt eller operativt ansvar på miljöområdet måste garanteras. Detta bör vara en central utgångspunkt för den fortsatta diskussionen.

Kontinuitet och kompetens

Utredningen framhåller visserligen att erfarenheter från SBU och Mistra EviEM bör tas tillvara, men man får ändå uppfattningen att en helt ny verksamhet ska byggas upp hos Formas. Risker för dubblering av mycket resurskrävande verksamheter – i båda fallen direkt eller indirekt skattefinansierade – är överhängande.

Enligt Mistras bedömning bör den nya verksamheten bygga vidare på den samlade kompetensen och erfarenheten hos Mistra EviEM. Uppbyggnaden har pågått i snart fyra år under starkt inflytande av internationellt ledande forskare och rådgivare. Verksamheten kräver särskild kompetens inom evidensbaserad metodik och genomförandet av systematiska utvärderingsprocesser.

Vetenskapliga databaser

För att bedriva evidensbaserad utvärderingsverksamhet är det absolut nödvändigt att ha tillgång till vetenskapliga databaser. En myndighet eller forskningsfinansiär har inte automatiskt denna tillgång. Mistra vill erinra om att utredningen inte uppmärksammar detta fundamentala behov och att budgeten för verksamheten inte inkluderar de stora kostnader som databaserna medför.

Stockholm den 28 september 2015.

Åke Iverfeldt, VD

